

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 1. Baronii, ac Sadoleti testimonia expena. Ludovici Donii pro Sadoleto
contrà Sanctum Augustinum dicta refelluntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

tua fide metuentibus, Augustinum non suspecta quidem fidei Judicem pronuncias (hoc enim utcumque tolerari posset) sed ex Judice reum facis, ac contra eandem triginta, & amplius testes producis, vociferans te nominare: *Præcipuos Ecclesiæ Principes, Pastoresque celeberrimos, & Doctores scientissimos sensuum Ecclesiasticorum, minimeque suspectos!* Lib. 8. initio: Et ne paucorum contra Augustinum ea conspiratio censeatur, protestaris cap. 3. te advocasse testes ex Gallia, ex Italia, ex Hispania, ex Germania: miror cur non etiam ex Japonia. Cum Augustinum à Baianis vindicatum nobis ostensurum promittis, eundem miserè laceratum exhibes. Sanè Magnum illum Ducem Hipponensem ab hostibus tuè virtute defensum in capitolio triumphantem curare sperabamus, illi quidem lauream, tibi verò civicam coronam intexturi. Cum repente ex defensore hostis acerrimus, à Janfenio in Augustinum aciem deflectis, ac innumeros tecum trahens eundem oppugnas. Scire vellem, quæ te ratio, Annate (si quæ in hisce ulla esse potest) ad longiorem hanc, & acerbiorē censuram scribendam impulerit? Respondes cap. 4. pag. 877. *Hæc duxi proponenda, ut intelligamus, non nimis inverecondos fore, si qui fortè non ita se faciles exhibeant in iis omnibus admittendis, quæ videri cupiam possint proposita fuisse ab Augustino.* Addis pag. 874. *Quæ plerique non videntur satis advertisse, dum Molinæ audaciam exaggerant, indicantis, aliquid lucis defuisse Augustino in concilio andâ cum creatâ libertate divinorum decretorum, & auxiliorum efficaciam.* Ergonè ut Molinæ audaciam, quam exaggerant, excusares, Augustinus eximius ille Ecclesiæ Doctor tot errorum publicè coràm Orbe Catholico ingenti testium turbâ conductâ accusandus fuerat? Et quidem Annatus nonnulla contra Augustinum testimonia producit, quibus nec ipse integram fidem præstare dicit. Hinc sunt piæ illæ ejusdem voces initio cap. 3. pag. 854. *Refero tantum, non probô: Quæ repetit cap. 4. pag. 876. Quæ quidem ego refero, sed non probô.* Imò alicubi, dum pessimè Augustino obloquentes producit, quasi Sancti Doctoris vices dolens, hæc publicè initio cap. 3. contestatur: *Vellem & hoc, & alia quædam, quæ subiungam, mitius conceperat.* Et pag. 876. cap. 4. dicitur Pighii in Augustinum recitans ait: *Omitto honoris causâ, quod de Augustino subiungit: Et pag. insequenti: Non referam, quæ dixit lib. 6. &c. quod mihi videantur in sanctum Doctorem acerbius, quam vellem, esse dicta.* Mirum hæc Annato in religionem venisse! Ego quidem hujus Scriptoris voces surdâ aure pertransire decreveram; quis enim adeò ergà Superos irreligiosus esse potest, ut dicenti velle se contra Augustinum testimonium dicere, aures præbeat, ac non potius audax hominis consilium execratus, procul abire eum jubeat? Ne tamen Augustinus qualicumque hominum testimonio succumbere videatur, libeat eadem repetere; etenim adversarii testimonia infirmare, vel rejicere, boni advocati, & bonæ causæ; præsertim cum plurimos contra Augustinum testes producit, qui Augustiniani nominis studiosissimi semper fuere. Initio autem eos testes nominat, quibus Judices ipsi assurgant, Cœlestinum Papam, qui in Epistolâ ad Episcopos Galliæ non universam, ut putat, Augustini doctrinam approbavit, sed certas tantum quasdam sententias, de quibus nulla modò controversia est. Verùm pluribus hæc suo inferius loco cap. 8. nobis examinanda sunt. Idem postea subnectit Purpuratos Vaticanæ Senatûs Patres, nempe Baronium, Sadoletum, Bonaventuram, Cajetanum, Perronium, & Valerium; de quibus sigillatim judicandum est.

Baronii, ac Sadoleti testimonia expensa. Ludovici Donii pro Sadoletis contra Sanctum Augustinum dicta refelluntur.

IGitur Annatus lib. 8. cap. 2. ait, Baronium, postquam Tom. 5. ad annum 431. retulit illa verba Cœlestini in fine Epistolæ ad Galliæ Episcopos Profundiores autem &c. dicere: *His, inquam, proficetur profundiores quæstiones illas de prædestinatione Sanctorum nequaquam ab Apostolicâ S. de definitas, illasque tantum esse stabilitas, quæ ad condemnationem errorum suis posse sufficere videntur.* Quibus recitatis addit Annatus: *Hic ergo quæro, quæ sint illa Auctorum quæstiones de prædestinatione, quarum liberam affirmandi, aut negandi facultatem Cœlestinus facit, in interprete Baronio.* Hallucinatum puto hunc Recentiorē, qui ea de Baronio publicat, quæ ille nusquam asseruit. Etenim eruditissimus Scriptor capita illa Cœlestini Epistolæ annexa, nequaquam Cœlestino ipsi adscriptis, sed Prospero esse dixit, ita enim ibi ait: *Putantur illa capita esse Prospero, qui ut proficetur videtur, ea collegit ex decretis Romanorum Pontificum, simulque Conciliis Africanis, ubi idem Auctor hæc habet in fine: Profundiores verò, difficilioreque partes &c.* Et tamen Annatus audet affirmare, Baronium ita Cœlestini verba interpretatum, cum eadem Prospero attribuerit, imò nec citrà dubium illius capitis hunc esse auctorem asserere ausus sit, putari tantum dixit. An verò Prosper, & Baronius quæstionem illam de prædestinatione ad gloriam sine meritorum prævisione contra Sanctum Augustinum resolvi possit citrà reprehensionem, affirmant, iidem nos doceant. Sanctus Prosper ad dub. 10. Genuensium ait: *Augustinus piâ tamen, constantique doctrinâ abundanter probavit, prædicandum esse Ecclesiæ prædestinationem, in qua est gratiæ preparatio, & gratiam, in qua est prædestinationis effectus, & præscientia Dei, quæ ante sæcula æterna, quibus esset collaturus sua dona præcivit, cuius prædicationis quisquis est impugnator, apertissimus est Pelagianæ lationis adiutor.* Baronius verò Tom. 6. ad annum 490. postquam dixit, omnes Patres adversus Faustii scripta conspirasse, hæc addit: *Cum igitur Faustii sententiæ ubique ab Ecclesiâ fuerit contradictum, videant quantum periculo quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à sancti Augustini de prædestinatione sententiâ recedunt, eam alioqui arma non d. sint, quibus adversarii proficiuntur.* Et tamen de sententiâ Sancti Doctoris de prædestinatione ad gloriam hæc Annatus tradit: *Quamvis Augustinus in contrarium propendat, permitenda tamen erit hujus quæstionis determinatio liberæ disputantium electioni, quod censuit etiam Cardinalis Baronius: Cap. 1. pag. 857.* Si nobis nullus esset oculorum usus, ac ea tantum de Baronio crederemus, quæ de eodem Recentior ille publicat, Augustinus fortè causâ caderet, sed cum oppositum disertè, clarissimè, citrà ambages Cardinalis pronunciet, appellanda est hic Annati fides, qui vel in primo teste producendo apertissimè errat. Augustini salva res est, adversario initio causæ falsitatis convicto. In limine impexit Annatus: infaustum omen.

Alter testis Purpuratus producit Jacobus Sadoletus, qui lib. 2. in Epist. ad Rom. interpretans illa Pauli *Quos præcipit &c.* hæc ait referente Annato pag. 860. *Ex alterâ quoque parte, & si ab eâ stat Doctor maximus, idemque gravissimus, & sanctissimus vir, Augustinus, tamen durum admodum mihi videtur,*

G

quodque

quodque illabi non facile queat ad sensus nostros, si omnino à nobis nihil sit, quod valeat ad obtinendam gratiam in pari conditione cunctiorum, ita quosdam eligi, ut ceteri in calamitate, & damno deficiantur &c. Verum ubi in Baronii testimonio recitando falsum Annatum vidimus, hic si non invidum, saltem negligentem liceat appellare, qui delatas à Sadoletto Augustino laudes decurtat, testibus ipsius verbis haud fideliter repetitis. Hæc scribit Sadoletus: *Sed ex altera quoque parte, & si ab eostat DOCTOR OMNIUM MAXIMUS, idemque gravissimus, & Sanctissimus vir &c.* Vides verbi illius OMNIUM energiam, qua Sadoletus ceteris Ecclesie Doctoribus Augustinum anteponit? At illud Annati calamo hæste, quod sanè casti, non consilio accidisse concederem, nisi adversarii in Augustinum animus in aliam me sententiam traheret. Enimverò, si diceres, Suarium Doctorem maximum, eundemque gravissimum, libenter id audiretur. At si adderes esse illum OMNIUM maximum, ac gravissimum, ingentem illi invidiam constares, quasi Aquinate, Scoto, Alberto, cæterisque principibus Scholasticis superiorem faceres. Sed ad Sadoletum veniamus.

Hic Scriptor non solum contra Augustinum, sed & contra Annatum ipsum sententiam dicit. Annatus cap. 1. & 2. tradit, homines prædestinari sine meritis ad gratiam, dicamusque, inquit pag. 860. *ante prævisam meritam homines ad gratiam prædestinari, post prævisum autem bonum usum gratiæ prædestinari ad gloriam &c.* At Sadoletus aliquid meriti ad obtinendam gratiam exigit, fatetur enim, durum sibi videri, si omnino à nobis nihil sit, quod valeat ad obtinendam GRATIAM. Audin, gratiam dixit, non gloriam, quæ sanè fuerat damnata Semipelagianorum opinio, in quam Sadoletus minis cautè impegit. At quoniam Sadoletus post editum Annati librum elegantem advocatum invenit, Ludovicum Dontum Tom. 3. Hist. de Cardinalibus pag. 206. qui non modò Sadoletum defendit, verum etiam num. CX. Sanctum Augustinum arguit, quòd hic *dura toto spiritus, ac verborum ardore pro defensione divine gratiæ pugnat adversus Pelagianos liberum arbitrium cum injuriâ divine gratiæ extolles, in alteram quasi foream delabi videtur, minisque interdum tribuere, quam par sit, liberæ hominis voluntati.* Quam censuram ad verbum Donius exserpsit ex Sixto Senensi in Præfat. lib. 5. Bibl. Sanctæ: imò ex Juliano infensissimo illo Augustini hoste apud Sanctum Doctorem lib. 2. de Nupt. & Conc. cap. 3. Quare ut hujus testis ab Annato ducti, & à Donio defensi, error aperiatur, ejusdem sententia de initiis fidei, ac reliquarum virtutum nobis monstranda est. Nam si eâ in opinione eundem ad Semipelagianos accessisse monstrabimus, quis statim non intelliget, nullius fidei ejusdem testimonium haberi, quippè qui cum Augustini hostibus conspiravit? Scripsit Jacobus Sadoletus Commentarios in Epistolam Pauli ad Romanos, ubi cum ab Augustini sententiâ de prædestinatione recedere veller, ad Semipelagianos miserè declinavit. In illud Apostoli cap. 8. vers. 29. *Quoniam quos prænovit, & prædestinavit &c.* hæc scribit: [Sic illud addo, ne in eodem quidem facto intelligi à nobis ejus sapientiam, si nullâ causâ, ac ratione discrimen faciente, alios improbet, rejiciatque ad interitum, alios ad salutem, & gratiam suam recipiat, cum isto agere modo, atque operari, casus potius, quam consilii esse videatur.] Ita vult, ex parte liberi arbitrii aliquid boni præcedere, ut gratia huic potius, quam alteri donetur. Hæc planè Cassianus sentiebat, cujus de Deo verba sunt collat. 13. cap. 12.

Ne penitus dormienti, aut inertis otio discoluto sua dona conferre videatur, occasiones quodammodo quærens, quibus humane segnitiei torpore discusso non irrationalis munificentia sua largitas videatur, dum eam sub colore cujusdam desiderii, ac laboris impartit. Affirmat tamen ibidem Sadoletus, hæc initia bonæ voluntatis, quæ nos per nos ipsos ponimus, esse bona quædam imperfecta, nam concedit, virtutem secundum sui perfectionem sine gratiâ haberi non posse. [Nihil enim, inquit, perfectum esse à nobis potest: Sed NOSTRA sunt INITIA & cogitandi, & volendi; atque ita nostra, ut magnam quoque partem in illis obtineat Deus. Ipsum enim necessariò propositum nobis habemus, cum ipsum volumus, & cogitamus, ut sit ipse prius nostrarum cogitationum, voluntatumque invitamentum, ad quem cum inclinaverimus, quod bonum propositum vocat Paulus, velle deinde, & operari ex illo bono proposito PERFECTUS à Deo nobis est, cum ipsius ope, & subsidio ad rectè agendum, constanterque volendum & fulciamur, & præmoveamur.] Hoc ipsum docebant Semipelagiani, qui initia, & boni tantum imperfecti inchoationem viribus liberi arbitrii deputabant. Audiatur idem Cassianus lib. 12. de Inst. Mon. cap. 14. *Sed planè constantissimè non meâ, sed Seniorum sententiâ definitio, PERFECTIONEM quidem sine his omnino capi non posse, his autem solis sine gratiâ Dei posse eam à nemine consummari. Ut enim dicimus, conatus nostros apprehendere eam per se ipsos sine Dei adiutorio non posse, ita pronunciamus laborantibus tantum, ac defudantibus misericordiam Dei, gratiamque conferri.* Quæ cap. 23. de Dono perf. Sanctus Pater explodit. Idem Sadoletus in illa cap. 9. vers. 22. *Si autem volens Deus ostendere iram &c.* scribit: [A nobis aliqua initia bonæ voluntatis, ut præparari ad misericordiam apti simus, proficiscimur.] Non dissentit à Cassiano lib. 6. de Inst. Mon. cap. 18. ubi ait: *Non omnibus una gratia spiritus sancti tribuitur, sed ad quam se unusquisque studio, vel industriâ suâ dignum, aptumque præbuerit.* Præterea Sadoletus in cap. 9. memoratam hæc habet: [Nam cum sub servitute peccati nati nos simus, neque nostrâ ope ex illo, nostrisque viribus emergere, atque ejicere nosmetipsos queamus, volumus quidem ex nobis etiam, & admittimur, veruntamen ad confurgendum Dei ope indigemus, qui TENDENTES BRACHIA ad sese, corpusque agitates, ut evolvantur, misericordiâ suâ adjuvat, ignavos verò, & desides, neque quicquam agentes, quamobrem debeant sublevari, in ipso luto infixos, perditotque relinquit.] In quibus egregiè concinit Faulto Semipelagianorum coryphæo lib. 1. de Grat. & Lib. arb. cap. 17. *Et ita se, inquit, duo ista conjungunt, attrahuntis virtus, & obedientis affectus, quomodo si æger aliquis assurgere conetur, & facultas animum non sequatur, & propterea sibi porrigi dexteram deprecetur. Addit: Assistenti, & vocanti Domino famulus MANUM fidei, qua attrahatur EXTENDIT &c.* At Sadoletus ne positis initiis bonæ voluntatis ex viribus naturæ præter Dei auxilium, statuere videretur, gratiam perfectioris virtutis dari ex meritis, addit: [Sic nostrum credere simplex illud, & inchoatum, quo ad obediendum Deo incipimus inclinari, non continuò mereri est, sed tunc meremur, cum firmati in bonâ voluntate ab ipso Deo &c.] Hoc pariter Semipelagiani tradebant, quorum princeps Collat. 13. cap. 13. ait: *Dum eam gratiam sub colore cujusdam desiderii, & laboris impartit, & nihilominus gratia Dei GRATUITA perseveret, dum exiguis quibusdam, parvisque conatibus tantam immor-*

immortalitatis gloriam, tantæ perennis beatitudinis dona inestimabili tribuit largitate. Irriſit hoc ſubterfugium Auguſtinus lib. de Prædeſt. Sanctoꝝ. cap. 2. *Quis autem, inquit, dicat eum, qui jam cepit credere, ab illo, in quem credidit, nihil mereri? Unde fit, ut jam merenti cætera dicantur addi retributione divinâ, ac per hoc Gratiam Dei ſecundum merita noſtra dari.* Vide eundem lib. 4. ad Bonif. cap. 6. Ex his patet, Sadoletum, dum imprudenter ab Auguſtini ſententiâ deſectit, Semipelagianis adhæſiſſe, qui initia quædam fidei, ac bonæ voluntatis in nobis ex nobis afferebant, quos Arauſicanâ Synodus II. hoc can. 5. damnavit: *Si quis ſicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipſumque credulitatis affectum, quo in eum credimus, qui juſtificat impium, & ad regenerationem baptiſmatis pervenimus non per gratiæ donum, ideſt per inſpirationem Spiritûs Sancti corrigentem voluntatem noſtram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, ſed naturaliter nobis inſeſe dicit, Apoſtolicis dogmatibus adverſarius approbatur &c.*

Hic verò nobis res erit cum Donio, qui num. 106. ſcribit: *Verum qui ſtantum virum, tamque Orthodoxum Semipelagianismi laqueis irretitum credat, aut volentem, aut imprudentem? Miror, hunc Scriptorem adeo perfunctoriè Epistolâ ipſas Sadoleti legiſſe, ut non indè intellexerit, Sadoletum ob eam ſententiâ de initiis virtutum, quam ſuis in Paulum commentariis inferuerat, à doctiſſimo, ac ſapientiſſimo Cardinale Gaſpare Contarenò per literas reprehensum fuiſſe. Hæc enim reſcribit Sadoletus lib. 9. Epist. 9. [Quod autem parior fui in præveniente Dei gratiâ explicandâ, quàm par eſſet, agnoſco eum errorem, cum tibi ita videatur.] Rurſus tamen ibid. repetit: [Pelagianum eſſe non puto, ſi in initiis aliquid retineamus, quod ſit noſtrum.] Conqueſtus amicè fuerat Contarenus, quod non ſatis pro dignitate de Auguſtini ſententiâ in eiſdem interpretationibus locutus fuerat, videbat enim Contarenus, eam opinionem de initiis virtutum ex ſolis viribus arbitrii in Pelagii reliquiis ab Auguſtino ſolidiſſimè expugnata fuiſſe. Illi verò in Epist. 10. anno inſequenti datâ hæc Sadoletus reponit: [Cum ſcripſiſſem ad Paulum, me quadam in re leviter à te diſſidere, iſque mihi dixerit, cupere te ſcire, ubi, & qua de re ſit diſſenſio. Primum tibi prædico, me in illâ de libero arbitrio ſententiâ non omninò aſſentiri Auguſtino, qui libertatem noſtræ voluntatis perſpicue auferat: dumque Dei gloriâ maximè complecti vult, videtur mihi illi derogare aliquid potiùs, quàm quod videatur tribuere. Hæc ſi eſſemus unâ, librosque in manibus haberemus, facilè me tibi probaturum conſiderem.] Hæc ſi Annatus legiſſet, dubio procul inter nobiliora contra Sanctum Doctorem teſtimonia recenſiſſet. Sed nec Donius commentarios Sadoleti legit; nam ſi eoiſdem vel leviter inſpexiſſet, profectò intellexiſſet, ſemet operam perdere, dum Sadoletum ab errore conatur vindicare, quaſi ille hoc tantum voluerit, ut in initiis ex ſpiritu gratiæ operantis factis, aliquid noſtrum reperiatur, quia anima, vel ejus potentiâ inſuant phyſicè in actus vitales ſupernaturales. At Sadoletus duritiùs loquitur, quàm ut eo pacto emoliri poſſit. Etenim loco ſuperiùs laudato Pauli Rom. 8. ut univerſam quaſtionem tolleret, ſequè ob initia virtutum naturaliter poſita à quacunquè erroris ſuſpicionè liberaret, ſcribit, quod [cum Deus dupliciter cauſa bonarum rerum ſit, vel ut effector, & ipſe agens, vel ut finis, reſque deſiderata] priori modo ait: [Deum movere ad actus nobiliores, & perfectos virtutum fidei, amo-*

ris Dei, religionis &c.] Poſtea verò addit: [Verum quâ Deus finalis rerum cauſa eſt, & ad eum, ut ad ſummum bonum mentes noſtræ moventur, noſtra hæcenus voluntas, & cogitatio, & prima illa, atque inchoata actionum noſtrarum conſilia ex Deo quæque ſunt.] Rationem aſſignat: [Non enim tunc ut movens, & impellens auctor ipſe eſt, & principium univerſum noſtræ voluntatis, ſed ut appetitus, & deſideratus; magnum quidè tum quoque momentum afferens ad inclinandum nos, atque allicendum.] Non ergo primi illi boni motus in Deum ex Sadoletò fiunt ex ſpiritu gratiæ operantis, ut Donius dicebat; neque enim Deus tunc movet, ut effector, & ipſe agens, qua ratione ſemper movet per ſpiritum gratiæ operantis; undè ſunt illa Arauſicanæ Synodi can. 9. *Quoties enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiſcum, ut operemur, operatur.* Neque Semipelagiani negabant, ad initia illa bonorum operum Deum movere in ratione finis; Deus enim erat objectum apprehenſum ſub ratione veri, & boni, cui inchoati vè credebant, quod deſiderabant, quod petebant. Idè verò damnati ſunt, quia non ſatis eſt, Deum movere tantum ut objectum, ſed movere debet tanquàm agens ad hoc ut credamus, & velimus per inſuſionem ſancti Spiritûs ex eodem Arauſicano can. 6. & can. 5. ubi ſtatuitur, *initium fidei, ipſumque credulitatis affectum fieri in nobis per gratiæ donum, ideſt per inſpirationem Spiritûs Sancti.* Aliundè etiam Donius Sadoleti errorem intelligere poterat, dum idem hæc de Auguſtino ſcribit: *Libertatem noſtræ voluntatis perſpicue auferat.* Sunt hæc putidæ Semipelagianorum tum veterum, tum recentiorum voces. De primis ſcribit Sanctus Proſper ad Ruſinum: *Scripta ejus, nempe Auguſtini, quibus error Pelagianorum impugnatur, inſanant: dicentes, eum liberum arbitrium penitus ſubmovere.* Eaſdem tibiſas contra Auguſtinum inſarunt Arminiani, nova Semipelagianorum progenies, quorum unus Hugo Grotius lib. 17. Hiſt. Belgicæ ait: *Primus omnium Auguſtinus, ex quo ipſi cum Pelagio, & eum ſecutiſ certamen (nam ante aliter & ipſe ſenſerat) acer diſputandi, ita libertatis vocem relinquere, ut ei decreta quædam Dei præponeret, quæ vim ipſam deſtruere viderentur.* Quis igitur poſthac Sadoletum eo in errore cum Semipelagianis, incautè quidè, & inſcienter, negabit conſpiſaſſe, dum illorum convicia in Auguſtinum jaſtat? Donius num. CVIII. quod in calce literarum, ut putat, Cœleſtini legitur, Profundiores verò &c. *magnoperè animadvertendum dicit.* Verum & id, quod cap. 3. aſſeritur *magnoperè animadvertendum* illi fuerat, ubi de Semipelagianis contra Auguſtinum ſcribentibus, hæc recitantur: *Cum Pelagium, atque Cœleſtium anathematizare non dubitent, magiſtris tamen noſtris tanquàm neceſſarium modum exceſſerint, obloquuntur.* Quæ quidè, ſi *magnoperè animadvertiſſet*, haud equidè pronunciaſſet, quod Auguſtinus in alteram quaſi foveam delabi videtur, minusque interdum tribuere, quàm par ſit, libera hominis voluntati: Num CX. Ex hucuſque fuſius probatis evidenter conſtat, Jacobum Sadoletum cum Semipelagianis contra Auguſtinum incautè ſenſiſſe, & reaſpe in extremam, & remotiſſimam ſententiâ contumione diſputandi, magis quàm conſideratâ, & quietâ ratione adductum ſe contuliſſe, quæ verba ita ille meritò audire debet, uti injuſtè eadè Epist. 10. ad laudatum Contarenum contra Sanctum Doctorem ille met uſurpavit. Interim Annatus videat, qualem contra Auguſtinum teſtem appellaverit, nempe Scriptorem, qui contra eundem cum Semipelagianis, quod

initia virtutum attinet, conspiraverit; & tamen promiserat initio statim libri octavi, se in iudicium contra Augustinum conducturum testes *minimè suspectos*. Hactenus de Sadoletto, cujus quidem erratum libentius siluissim, sed Annati, & Donii ex Sadoleti verbis instituta contra Sanctum Patrem accusatio invito penitus, ac reluctanti hucusque dicta extorsērunt.

§. II.

Sancti Bonaventura, & Cajetani dicta examinantur.

Tertium testem opponit Sanctum Bonaventuram in 2. sent. d. 33. q. 2. art. 3. dicentem: *Ad illud, quod primò obijciunt in contrarium de verbis Augustini, dicendum, quod Augustinus in verbis illis non intendit dicere, quod parvuli sensibilibus cruciuntur, sed intendit eorum poenam manifestare quantum ad carentiam visionis Dei, & quantum etiam ad vilitatem loci, & hoc valde abundanter exprimit, plus dicens, & minus volens intelligi.* Verùm negotium nobis non facessit Bonaventura contra Augustinum testimonium, nam eo loci loquitur de libro de fide ad Petrum Diaconum cap. 27. ubi legimus, pueros decedentes sine baptismo ignis aeterni sempiterno supplicio puniendos; qui liber est Fulgentii, non Augustini. Quare si communi illius sæculi opinione ductus Seraphicus Doctor Augustini illa verba esse putavit, cum alterius sint, ejus testimonio non perstamus, non enim illius dictum apud Judices quicquam ponderis habet, quo per deceptionem de quopiam aliquid affirmatur, quod non ab illo, sed ab altero assertum constat. Hinc Sancti Doctoris modestia elucet, qui Augustini sententiam, ut putabat, haud severiori censurâ perstrinxit, sed leni interpretatione mitigavit. At Annatus gravi supercilio eandem in sententiam tonat lib. 8. cap. 1. *Negamus crudelem consequentiam.* Rursus eo dicto, Augustinus plus dixit minus volens intelligi, semel Bonaventura usus est, & eâ in sententiâ, quæ à latere contra Pelagianam hæresim tradita est. Verùm Annatus pag. 897. laudatâ Sancti Bonaventurae moderatione abutitur ad mitigandas Augustini sententias in quæstione de efficaciâ divinæ gratiæ, hæc enim scribit: *Et si quis instet, Augustinum aliis locis id exprimere, quis non vider, si hoc esset, nihil aliud sequitur, quam ut dicit Sanctus Bonaventura, illis locis Augustinum plus dicere, iis autem, quæ sunt à nobis allata, minus velle.* An verò illâ in sententiâ de pœnis parvulorum fuerit Augustinus, nihil ad rem præsentem facit, nam de libro de fide ad Petrum locutus est Bonaventura, cujus verba, quàm parum adversarios juvent, abundè superius diximus cap. 3. §. 1.

Audiamus quartum Cardinalem Cajetanum, qui sic loquitur 1. p. q. 70. art. 3. *Sustinent autem verba hanc Glossam, quia quando contra Averroem erat sermo, fas erat declinare in oppositum, ut Augustinus contra Pelagianos facit.* Hoc est, ait Annatus pag. 862. *excedere lineam necessariæ veritatis: ut sit nimia quædam severitas, & iniqua vexatio, quæ medium illud, in quo veritas sedet, transgredi jubet, si præcat Augustinus.* At medium se tenere clamat Augustinus, atque hoc primus mortalium docuit lib. 4. contra duas Epist. Pelag. cap. 3. ad Bonifacium Papam hæc scribens: *Ista nepharia, & damnabilia dogmata in hac tripartitâ divisione quisquis mente catholicâ exhorret, illius quinque partitæ latebras, insidiâque deviret, atque ita inter utrumque sit cautus, ut sic declinet Manicheum, ne se inclinet in Pelagium; rursusque ita sesejungat à Pela-*

gianis, ne se conjungat Manichæis, aut si in alterutris jam tenetur, nec sic se à quibuslibet alteris seruet, ut in alteros irruat. Quis igitur Cajetano in hoc credat, ac non potius Augustino coram Apostolicâ Sede hoc protestanti? Sed dices, impetu disputationis Augustinum extrâ sibi met statutos à se limites excurrere, hoc est extrâ lineam necessariæ veritatis, ut loquitur testium conductor. Miror, Annatum, qui capita Epistolæ Cælestini ad Gallos annexa, ipsius Cælestini esse putat, imò, quæ est hominis diligentia, atque eruditio, ne dubitavit quidem, hæc erambem iterum recoxisse. Verus illa fuit calumnia à Semi-pelagianis Augustino opposita, undè eodem fallacioso obloquutores Pontifex rejecit, ut §. superiori diximus, cujus sanè verba, cum illi accusationem repellant, pro defensione nobis etiam repetenda sunt, hæc enim scribit: *Quia nonnulli, qui catholico nomine gloriantur, in damnatis autem hæreticorum sensibus seu pravitare, si vè imperitiâ demorantur, piissimis disputatoribus obviare præsumunt, & cum Pelagium, atque Cælestinum anathematizare non dubitent, magistris tamen nostris, tanquam necessariū modum exceßerint, obloquuntur.* Sed Annatus, qui solam appendicem Epistolæ, Profundiores verò &c. antè oculos habuit, hæc in anteriori paginâ legere non valuit, vel legere, ac negligere idem fuit. Igitur Augustinus, Cælestino iudice, vel si negatis, saltem teste, lineam necessariæ veritatis non excessit. Quis autem unius Cajetani testimonium Sancti Cælestini Papæ contestationi præponendum ducat?

§. III.

Cardinales Perronius, Valerius, ac Sanctus Carolus Borromæus minus rectè contra Sanctum Augustinum adducti.

Sequitur quintus accersitus ex Galliâ Perronius & purpurâ, & erectis ex continuo cum hæreticis bello trophæis clarissimus, cujus sunt hæc verba, inquit Annatus: *Sat monui in quartâ mearum observationum, nos admodum distinguere proprias Sancti Augustini opiniones, dum loquitur, ut privatus Doctor, & ejusdem narrationes, quibus loquitur, ut testis usus communis Ecclesiæ, vel ea dicit, quæ Doctorum ætatis suæ communis consensui conformia sunt; ab unis siquidem argumentari nos tantum probabiliter, ab aliis demonstrativè.* Bene ille quidem, ac dignè de Augustino sensit; quis enim privatas Augustini sententias in Sacræ v. g. paginæ explicatione intrâ fidei canones refert? At hic controvertitur, quid de Augustini auctoritate Perronius sentiat in quæstione de prædestinatione, & gratiâ. Nam de Augustini auctoritate in iis, quæ ad divinam circâ homines providentiam spectant, testimonia te producturum in ipso titulo libri octavi sponderas. Liceat mihi Augustini hæc verba inspicere: *Ingredere, Perroni, ingredere, & confute cum fratribus tuis, à quibus nulla ratio, nulla tentatio te separavit, opus est tuâ, & maxime tuâ sententiâ: Lib. 1. contra Jul. cap. 6.* Arrige Annate aures, Perronius suum de Augustino testimonium profert: *Augustinus Maximus post Apostolos prædestinationis Doctor, imò os, & LINGUA VETERIS ECCLESIE quantum ad illam de gratiâ doctrinam: Lib. 1. Resp. ad Regem Angliæ cap. 12.* Quid te igitur, addit Augustinus, adjunxit, quòd Perronii, tanquam tibi suffragaretur, testimonium posuisti? Vis scire, an suam de prædestinatione sententiam docuerit Augustinus, ut privatus Doctor, an ut testis usus communis Ecclesiæ? Audi ipsummet